

Rapport – nr. 103/2020

Paul Bjerke og Lars J. Halvorsen

Innholdsanalyse av Medier 24. Utgivelsesåret 2019

Forfatter	Paul Bjerke og Lars J. Halvorsen
Utgjevar	Høgskulen i Volda
År	2020
Serie	Rapport
ISBN	978-82-7661-356-8 (digital utgåve)
ISSN	1891-5981
Sats	Forfatter

Innholdsanalyse av Medier 24. Utgivelsesåret 2019.

© Forfatter/Høgskulen i Volda

Føresegnene i åndsverklova gjeld for materialet i denne publikasjonen. Materialet er publisert for at du skal kunne lese det på skjermen eller framstille eksemplar til privat bruk. Utan særskild avtale med forfatter/Høgskulen i Volda er all anna eksemplarframstilling og tilgjengeleggjering berre tillate så langt det har heimel i lov eller avtale med Kopinor, interesseorgan for rettshavarar til åndsverk.

Rapport / Høgskulen i Volda

Vitskaplege og andre faglege arbeid på høgare nivå enn notat. Både forfatter og institusjon er fagleg ansvarlege for publikasjonen. Arbeida kan vere rapportar frå prosjekt/oppdragsverksemd eller reint teoretiske arbeid av eit visst omfang. Rapportane må vere godt gjennomarbeidde med omsyn til innhald, struktur og språk og innehalde referansar. Rapportane skal vere godkjende av anten dekan eller prosjektleiar eller annan fagperson dei har utpeika og forskningssjef ved HVO.

Forord

Rapporten *Innholdsanalyse av Medier24* er basert på et oppdrag for Medietilsynet. Hensikten med undersøkelsen har vært å vurdere innholdet i Medier24 opp mot kravene i § 3, første ledd nummer 1 og 2 i *Forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier* (på folkemunne kalt pressestøtten). For å operasjonalisere innholdskravene i forskriften har vi gått gjennom målsetningene fra støtten ble etablert, den historiske forvaltningen av støtten og de ulike prosessene og diskusjonene som har ført frem til dagens forskrift.

Vår kontaktperson ved Medietilsynet har vært Hanne Sekkelsten. Vi vil rette en stor for et godt samarbeid!

Volda, 28.september 2020

Lars J. Halvorsen (prosjektleder)

Innhold

Forord	3
1. Innledning.....	5
2. Pressestøtte, formål og praksis	6
2.1 Hellerudkomiteen - innføring av pressestøtte (1967-1970)	6
2.2 En «avis» er aktuell, politisk og «bred»	8
Aktualitet.....	8
Politikk	10
Bredde og allmennhet.....	12
2.3. Næringslivspublikasjoner.....	14
Mva-fritaket og nisjepublikasjoner	15
2.5 Innføring av en plattformnøytral støtte i 2014	17
2.6 Oppsummering	19
3. Om undersøkelsen og datamaterialet	20
4. Medier24	22
4.1 Om Medier24	22
4.2 Debatt og dagsaktualitet	23
4.3 Temaområde.....	24
4.3 Medier24 og Fiskeribladet	27
Allmenn innretting	28
4.7 Konklusjon	30
Referanser.....	33
Tabell 1. Interkoderreliabilitetstest. Cohens kappa.....	21
Tabell 2. Temakategori. Andel i prosent.....	26
Tabell 3. Hovedtema i Medier24. prosent av alle artikler). (N=385).....	26

1. Innledning

Utgangspunktet for denne undersøkelsen er at Medietilsynet har mottatt en søknad om produksjonstilskudd for nyhets- og aktualitetsmedier til Medier24.

Som et ledd i saksbehandlingen av denne søknaden har Medietilsynet gitt Høgskulen i Volda i oppdrag å gjøre en innholdsanalyse av et utvalg artikler i 2019 for å vurdere om publikasjonen har et innhold som støtter kravene i § 2. *Generelle vilkår*¹ a og b) for å motta slik støtte.

Det kan etter Forskriften om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier gis tilskudd til medier som:

- a) har som hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten. Tilskudd gis ikke til medium som har som hovedformål å drive med reklame eller markedsføring. Tilskudd gis heller ikke til medium som hovedsakelig er rettet mot medlemmer eller ansatte i bestemte organisasjoner, foreninger eller selskap.
- b) Inneholder et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder. Tilskudd gis ikke til medium som inneholder en overvekt av annonser. Tilskudd gis heller ikke til medium som i all hovedsak inneholder stoff om ett eller noen få samfunnsområder, eller som i hovedsak inneholder stoff vinklet ut fra en spesiell faglig, politisk, ideologisk, religiøs eller etnisk bakgrunn.

Vi legger til grunn at Medier24 verken er et medlemsblad, har som hovedformål å drive reklame eller markedsføring, eller hovedsakelig inneholder politisk, ideologisk eller religiøst vinklet stoff.

Analysen vil derfor fokusere på

- 1) om Medier24 har som hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten.
- 2) om Medier24 inneholder et tilstrekkelig bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder.
- 3) om Medier24s stoff er vinklet ut fra «en spesiell faglig bakgrunn».

¹ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2018-06-26-1033>

2. Pressestøtte, formål og praksis²

2.1 Hellerudkomiteen - innføring av pressestøtte (1967-1970)

Et svært sentralt arbeid i utformingen av målsetningen med norsk forvaltning av mediefeltet ble utført av Hellerudkomiteen (1967, s. 17), som gjennom Innstilling om tiltak for å opprettholde en differensiert dagspresse la grunnlaget for etableringen av pressestøtten. Utgangspunktet for komiteen var (parti)politisk. Fram til 1950-tallet hadde Norge et avismønster der det ofte var to, tre eller fire aviser med ulik partipolitisk tilknytning på de enkelte utgiverstedene, den såkalte partipressa.³ Gjennom hele etterkrigstida ble den økonomiske situasjonen for de såkalte «nummer to»-avisene, altså alle de som ikke var størst på et utgiversted, vanskeligere. Partienes evne og vilje til å bruke penger på å opprettholde driften av «nummer to»-avisene varierte. Dette resulterte i avisdød, og dermed færre politiske redaksjonelle stemmer på hvert utgiversted. Hellerudkomiteen ble nedsatt nettopp med det formål å finne løsninger på denne utviklingen.

Som svar på problemet lanserte komiteen en offentlig pressestøtte. Pressestøtten skulle tilfalle «nummer to»-avisene og dermed i størst mulig grad sikre fortsatt utgivelse av flere aviser med ulikt politisk grunnsyn på hvert utgiversted. Hensikten med støtteordningen var følgelig å bidra til et politisk mangfold i nyhetsdekningen og gjennom det bidra til den politiske debatten og demokratiet. Komiteen fremhevet blant annet at avisene fyller en demokratisk funksjon ved at de «orienterer allmennheten om det offentliges anliggender, om Storting og styringsverk på det rikspolitiske eller lokalpolitiske plan».

Det var også en forutsetning at støtten skulle gå til «aviser», ikke til andre publikasjoner, som f.eks. blader, tidsskrifter eller bøker. Det måtte derfor lages en formell avgrensning mellom «aviser», som skulle være berettiget til støtte, og andre publikasjoner som ikke skulle få støtte. Her viste komiteen (op.cit.s.8) blant annet til den danske presseforskeren Hakon Stangerup, som la vekt på at aviser skulle publiseres hyppig og regelmessig og ha et universelt, aktuelt og populært innhold. Kjerneinnholdet i avisen skulle være nyheter og meninger, mens avisenes innhold av underholdningsstoff var et virkemiddel for å øke lesingen av avisen og dermed den

² Dette kapitlet er i vesentlig grad basert på en gjennomgang av bakgrunnen for pressestøtten, samt endringer i denne og forvaltningspraksisen frem til i dag, som tidligere er presentert i Bjerke m.fl. (2019), Halvorsen m.fl. (2019) og Halvorsen og Bjerke (2019).

³ For en analyse av partipressa, se Bastiansen (2009) og Overrein og Madsen (2019).

samfunnsmessig viktige delen av stoffet. Komiteen knyttet kriteriene til utgivelsens tematiske fokus, stoffsammensetning med hensyn til sjangere og til funksjon.

Ifølge komiteen (op.cit., s.17) er avisens viktigste oppgave:

fra dag til dag å formidle nyheter, kommentarer og meninger. Avisen er kommunikasjonsmediet mellom den ene og de mange, mellom borger og samfunn. Ikke minst takket være avisene vet vi om hverandre og kan følge med på det som skjer rundt oss.

Hellerudkomiteen (1967) utarbeidet også et forslag til en praktisk operasjonalisering av hvilke publikasjoner som skulle favnes av ordningen. Den tok utgangspunkt i medlemskriteriene for Norske Avisers Landsforbund, der det het at avisa måtte «komme ut regelmessig og minst to ganger pr. uke, ta betaling for abonnement, løssalg og annonser og for øvrig fylle de krav som til enhver tid stilles til en nyhetspublikasjon.»

I innstillingen ble avis deretter definert slik:

- 1) De som er medlem i Norges Avisers Landsforbund (NLA) og kommer ut minst to ganger i uka
- 2) Andre som «etter sitt opplegg og innhold har karakter på linje med NALs medlemsaviser
 - kommer ut minst to ganger i uka
 - «gjennom nyheter og kommentarer orienterer allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål i inn- og utland» eller innen den kommunen de dekker
 - Har en ansvarlig redaktør
 - Tar betalt
- 3) De som bare kommer ut en gang i uka og har et idemessig eller politisk grunnlag (som for eksempel «Orientering»)

Punktene 2 og 3 speilet medlemskriteriene til (NLA) og hadde som formål å inkludere aviser uavhengig av organisasjonstilknytning⁴. Hellerudkomiteen gjorde altså et skille mellom to

⁴ I løpet av 1980- og 1990-årene endret NAL sine medlemskriterier, slik at utgivere av publikasjoner som) ikke tilfredsstilte kravet om frekvens og bredde også kunne få medlemskap. Fra 2001 åpnet NAL (som nå var omdøpt til MBL) for alle mediebedrifter (også gratisaviser og veddeløpsblader). Dermed ble henvisningen til NAL/MBL i de offentlige regelverkene mindre relevant og de ble tatt ut av regelverket for pressestøtte.

grupper støtteverdige aviser. 1) Allmenne dagsaviser som på denne tida (også) var politiske organer og 2) politiske/idebaserte aviser som kom ut sjeldnere.

Medier24 tilhører åpenbart ikke kategorien avis som kommer ut bare en gang i uka og «har et idemessig eller politisk grunnlag» slik som f.eks. Orientering hadde på 1960-tallet. Vi vil derfor fokusere på Forvaltningens betraktninger om hovedgruppen aviser og her ble det stilt krav til at de var politiske, ble utgitt minst to ganger i uka og (implisitt) at de skulle holde allmenheten orientert om det som skjedde rundt dem. Dette kunne gjøres på nasjonalt plan eller lokalt plan.

Medier24 presenterer seg selv som en

nettavis som skriver om **medier, journalistikk, kommunikasjon, sosiale medier** og **teknologi**, med mer.

Vi vil dekke både tradisjonelle **medier, digitale** kanaler og ikke minst **sosiale** medier. Nettstedet vil også omtale *kommunikasjon* i et utvidet begrep - det være seg PR, politisk kommunikasjon eller nye former for reklame. ⁵

Avisa har derfor erklært *bransjefokus*. I hvilken grad bransjepublikasjoner kvalifiserer til produksjonsstøtte har vært et tema ved noen anledninger.

2.2 En «avis» er aktuell, politisk og «bred»

Tre sentrale deler av avisforståelsen er at «aviser» skal være preget av *nyheter og aktualiteter* og *delta i det politiske* (i vid forstand) ordskiftet. De skal også være rettet mot allmenheten og ha et «bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder».

Aktualitet

Allerede Hellerud-komiteen slo fast at «avisens» «viktigste oppgave var fra dag til dag å formidle nyheter, kommentarer og meninger». I senere NOUer og stortingsmeldinger benyttet man begrepet «dagspresseliknede» for å skille aviser fra andre publikasjoner.⁶

Den siste runden diskusjon om kriterier for støtte kom da digitalisering tvang fram nye regler. Særlig var det problematisk at digitale utgivelser ikke ble omfattet av pressestøtten og mva-

⁵ <https://www.medier24.no/artikler/om-m24/364912>

⁶ Se Bjerke m.fl (2019) for en bredere gjennomgang av dette

fritaket. I tråd med tradisjonen, ble det nedsatt et partssammensatt utvalg som i 2010 avga en innstilling *Lett å komme til orde, Vanskelig å bli hørt* (NOU 2010:14). Utvalget foreslo noen endringer som tok sikte på å innlemme digitale utgivelser i støtten, men sa også at «*vilkårene for å bli omfattet av ordningen foreslås i det vesentlige uendret* (vår utheving). Støtten skal fortsatt gå til økonomisk vanskeligstilte aviser med dagspressekarakter, samtidig som det åpnes for at «frekvensen på papirdistribusjon kan reduseres (NOU 2010:14, s.100).

Dels basert på denne utredningen, laget departementet et forslag til endringer i forskriftene som ble sendt på høring. De sentrale organisasjonene kom med grundige hørings svar. Norsk Redaktørforening skrev blant annet at:

Norsk Redaktørforening mener at foreningens krav til mediene, uttrykt i foreningens vedtekter, gir godt uttrykk for hvilke medier som bør falle inn under ordningene. NR-vedtektenes § 4 om medlemskriterier lyder slik: "Mediets formål må være fri og uavhengig produksjon og publisering av aktuell informasjon og debatt. Mediet må drives ut fra anerkjennelse av ytringsfriheten og pressefriheten som grunnelement i et demokratisk samfunn, det må rette seg mot og være tilgjengelig for allmennheten og ha en utgivelsesfrekvens og et innhold som avspeiler at mediet har en redaksjonell nyhets- og aktualitetsmessig karakter."⁷

I sin samtidige høringsuttalelse sa Mediebedriftenes Landsforening at «tilskudd etter denne forskriften skal gå til allmenne nyhets- og aktualitetsmedier som rapporterer bredt fra offentligheten. *Disse mediene skal være av det man tidligere har kalt dagspressesedvanlig karakter* (vår utheving)».⁸

Den norske bransjens forståelse av «avis» likner mye på den vi finner hos den internasjonale avisutgiverorganisasjonen World Association of Newspapers. WAN opererer med følgende definisjon som de har hentet fra FNs kulturorganisasjon UNESCO:

'Newspaper: Periodic publication intended for the general public and mainly designed to be a primary source of written information on current events connected with public affairs, international questions, politics, etc. It may also include articles on literary or other subjects, as well as illustrations and advertising. (UNESCO definition, adopted in 1998 by WAN in order to further standardise and thus facilitate international comparisons).'⁹

UNESCOS statistikk institutt har for øvrig i dag en sammenfallende, dog enda strengere avisdefinisjon:

⁷ Brev fra Norsk Redaktørforening av 23.5.12, https://www.regjeringen.no/contentassets/af7c76fab11e494f9ba32b9a36af6001/200-norsk-redaktorforeningm.pdf?uid=Norsk_RedaktørprosentC3prosentB8rforening

⁸ https://www.regjeringen.no/contentassets/af7c76fab11e494f9ba32b9a36af6001/210-mblm.pdf?uid=Mediebedriftenes_Landsforening_20

⁹ <http://www.wptdatabase.org/tables-glossary>

Newspaper that is published at least four times per week and mainly reporting events that have occurred since the previous issue of the newspaper.¹⁰

Av dette kan det utledes tre konklusjoner. For det første at bransjen mener at støtteordningene har fungert rimelig bra, for det andre at den ikke ønsket noen endring av avis-definisjonen, og for det tredje at bransjen, i likhet med Hellerud-komiteen, knytter avis-definisjonen til mediets funksjon: For å kunne kreve støtte må mediet fungere som «informasjonsmedier» og denne informasjonen må komme jevnlig, helst daglig og være aktuell i betydningen at den avspeiler det som skjer de dagene den kommer ut. Bransjen selv legger altså til grunn at det skal være en form for samsvar mellom viktige hendelser i omgivelsene og publikasjonens innhold. I sin rapport om Dagbladet Pluss, konkluderer Bjerke m.fl. (2019) gjennomgangen slik:

Det er derfor all grunn til å tro at kravet om «dagspresseliknende» innhold, høy frekvens og politisk innretning i vid forstand, fortsatt lå til grunn for den allmenne oppfatning av hva en avis er både i feltet og i de offentlige organene som hadde behov for å gjøre avgrensinger. (Bjerke m.fl. 2019:17f)

Politikk

Etter at partipressa ble avvirket, og mangfold basert på partipolitisk tilknytning ga mindre mening, er formålet med pressestøtten blitt knyttet til ønsket om bredde og mangfold, fortsatt forstått som en «differensiert dagspresse». Dette ble f.eks. presisert i utredningen «Mål og midler i pressepolitikken» (NOU 1992:14) som kom i 1992, der utvalget skrev at pressepolitikken er at *«middel i bestrebelsene for å sikre samfunnet og dets enkelte medlem det informasjonstilfang som anses nødvendig for at et aktivt og levende demokrati skal kunne fungere»* (NOU 1992:14, side 11).

Målet ble nå å bidra til et høyt aviskonsum, sørge for at det kommer ut aviser flest mulig steder, bidra til utgivelse av riksdekkende meningsbærende aviser og bidra til aviskonkurranse på «flest mulig steder».

Denne grunnleggende forståelsen er siden ikke blitt endret vesentlig. Presseforskeren Sigurd Høst beskriver det slik i 2017:

Partipressen er for lengst blitt historie, og det er heller ikke mange utgiversteder med direkte aviskonkurranse igjen. Med litt justering er definisjonen til Dagspresseutvalget av 1972 likevel en presis beskrivelse av den avisstrukturen vi gjerne vil beholde. Det første leddet er fremdeles at det skal finnes aviser på

¹⁰ Unesco Institute for Statistics <http://uis.unesco.org/en/glossary>

forskjellige geografiske nivåer. Nå er det mest hensiktsmessig med fire nivåer: riksaviser (som ikke fantes i 1972) storby- og distriktsaviser; vanlige lokale dagsaviser og lokale fådagersaviser. Og som et andre ledd: på det nasjonale nivået må det finnes et bredt utvalg av aviser som representerer forskjellige politiske, religiøse eller ideologiske grunnsyn. (Høst 2017, s. 39)

Det er dessuten en bred oppfatning at ordningen slik den har fungert, i stor grad har vært vellykket. Åmås-utvalget (NOU 2017:7) analyserte høringsrunden om mediestøtteutvalgets innstilling fra 2010 (NOU 2010:14) og slo fast at hovedoppfatningen var at «mediestøtteordningene historisk sett har vært vellykkede og en viktig årsak til norsk mediemangfold av høy kvalitet».

NOU 2017:7 knytter videre formålet om «mangfold» tett til det synet på ytringsfrihet og demokrati som er nedfelt i den moderniserte versjonen av Grunnlovens ytringsfrihetsparagraf. Utgangspunktet var Ytringsfrihetskommisjonens innstilling av 1999, og hele dette lovarbeidet handler om ytringsfrihetens betydning for den offentlige, demokratiske samtale, der det trekkes et klart skille mellom ønsket mangfold av offentlige relevant stoff mot stoff som retter seg mot privatsfæren.

Utvalget skriver:

Det er mulig å argumentere for mediemangfold som et gode i seg selv. I norsk sammenheng er imidlertid ikke mangfold et isolert mål, men et middel for ytringsfriheten, inkludert informasjonsfrihet for borgerne. Dette ligger til grunn for arbeidet med Grunnloven §100: «[d]et synes å være almen enighet om at det er en viktig forutsetning for at ytringsfrihet skal kunne finne sted at det finnes et mangfold av medier med stor grad av uavhengighet i forhold til omgivelsene og i forhold til hverandre» (NOU 2017:7, s.18).

Mediemangfold er altså vurdert som ros- og støtteverdig fordi det anses å være en forutsetning for ytringsfrihet og for et velfungerende demokrati. Spørsmålet er da hva mediemangfold innebærer og hvordan det kan defineres i en slik sammenheng.

Utvalget deler mangfold i tre dimensjoner: Avsender-, innholds- og brukermangfold. Innholdsleddet er mest relevant i vår sammenheng, og det inneholder også flere dimensjoner. En kan skille mellom mangfold i innholdstype, demografisk mangfold, og mangfold av ideer, perspektiv og syn. Det siste, mangfold av ideer, perspektiver og syn i innholdet er ifølge utvalget «også en gjenganger i vurderinger av mediemangfold».

På bakgrunn av dette er det rimelig å slå fast at det partipolitiske grunnlaget for offentlig pressestøtte er erstattet av et ønske om å bidra til et mangfold der avisenes rolle i den demokratiske prosessen, å gi borgerne relevant informasjon for å handle politisk (i vid

forstand) står helt sentralt. Med andre ord: Hensikten med pressestøtten er å støtte den åpne samtalen om det *offentlige*, ikke om det *private*.

Bredde og allmennhet

En siste diskusjon om «avis»-begrepet er knyttet til «allmenhet» i tilnærmingen og «bredde» i stoffsammensetningen. Det har vært et krav at en «avis» skulle være rettet mot allmennheten, og det er krav at en «avis» skal bringe stoff fra et bredt spekter av samfunnsområder.

Forståelsen av breddekravet har endret seg gjennom de 50 årene pressestøtten har eksistert. Den opprinnelige formuleringen var som nevnt hentet fra NALs vedtekter: En «avis» skulle «gjennom nyheter og kommentarer orientere allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål i inn- og utland».

Denne formuleringen måtte tolkes nærmere da Fiskaren søkte om pressestøtte i 1991. Som et ledd i saksbehandlingen gjennomførte Sigurd Høst (Høst 1992) en innholdsanalyse som viste at over 50 prosent av stoffet handlet om fiskeri. Statens medieforvaltning, som den gangen administrerte pressestøtteordninga, satte en grense ved mer enn 50 prosent spesialstoff og mente derfor at bladet ikke oppfylte kravet om å orientere «allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål». Fiskaren var altså ikke allmenn nok. Den samme tolkningen rammet Finansavisen som ble etablert i 1991, søkte om pressestøtte i 1993, men også fikk avslag. I første omgang resulterte de to tvistene i en innskjerping av forskriften i 1994: Kravene om innhold ble endret til «overveiende *allment* (vår utheving) nyhets- og aktualitetsstoff som gjør at avisen skiller seg klart fra andre publikasjoner».

Påfølgende sterke protester fra presseorganisasjonene, som mente det var galt at myndighetene skulle vurdere mediernes innhold, førte deretter til en radikal *liberalisering* av forskriftene i 1996. Innholdskravet ble endret til: «*inneholder nyheter av dagspressekarakter som gjør at avisen skiller seg klart fra andre typer publikasjoner*». Dette innebar at publikasjoner som kom ut minst tre ganger per uke fra da av kunne motta støtte uten krav til «bredde» i innholdet. Endringen i kravet til stoffbredde innebar dermed at aviser som dekket økonomi/næringsliv og visse næringer kunne få støtte. Samtidig ble kravet om nyhetsretting og *dagspressekarakter*

ble opprettholdt. Dermed ble både Finansavisen¹¹ og Fiskaren støtteverdige, etter at sistnevnte la om til tre utgivelser i uka. Fiskaren og Fiskeribladet fusjonerte i 2008. Den sammenslåtte avisa heter i dag Fiskeribladet og mottar fortsatt tilskudd,

At nisjeavisene Fiskaren og Finansavisen kunne få pressestøtte fordi de fylte kravene til utgivelsesfrekvens, reiste i prinsippet et spørsmål om hvilke andre nisjeaviser som kunne påberope seg å tilfredsstille de nye kravene. Spørsmålet har aldri senere vært offentlig drøftet for dagsavisene, definert som aviser med tre eller flere utgaver i uka. Derimot har det vært flere kontroverser om nisjepregede ukeaviser. I utgangspunktet fikk som nevnt ukeaviser med et «idemessig eller politisk grunnlag» som for eksempel Friheten (NKP) og Orientering (SF) produksjonstilskudd. Senere ble denne typen publikasjoner flyttet til en egen post på statsbudsjettet som ble kalt «ymse publikasjoner» og der støtten ble vedtatt av Stortinget. Dette førte til mye lobbyisme fra enkeltpublikasjoner og ordningen ble av mange oppfattet som nokså uryddig (Vestbø 2012). Etter et lite vellykket mellomspill som en del av Kulturrådets tidsskriftstøtte fra 2006, ble de politiske og ideologiske ukeavisene igjen innlemmet i den ordinære produksjonsstøtten i 2016 (Bjerke og Halvorsen 2018, s. 140). Siden da har ukeaviser som Dag og Tid, Morgenbladet og den kristne avisa Norge IDag mottatt produksjonstilskudd som nummer to aviser.

Korsets Seier, som i periode hadde mottatt støtte over «Ymse-posten», mistet denne da ukeavisene fikk støtte fra Kulturrådet. Etter at ukeavisene ble innlemmet i den ordinære ordningen for produksjonstilskudd, søkte Korsets Seier støtte herfra, men fikk avslag. Medietilsynet begrunnet avslaget med at Korsets Seier både hadde for sterk karakter av medlemsblad og en for smal innretning på stoffet. Vedtaket ble stående etter klage og behandling i Medieklagenemnda. Korsets Seier søkte på nytt om pressestøtte i 2019 og fikk på nytt avslag med om lag samme begrunnelse.

Med relevans for forskriftens §3, første ledd nummer 2 konkluderte tilsynet slik:

Medietilsynet har på bakgrunn av de beskrevne funnene kommet til at hovedinnholdet i avisen fremstår som artikler knyttet til en avgrenset del av samfunnet, og omhandler temaer relatert til pinsemenighetenes virksomhet, tro og

11 Senere ble det innført regler om utbyttebegrensning for å kunne motta pressestøtte, slik at Finansavisen tapte retten til pressestøtte.

praksis. Videre viser Medietilsynet til at omkring 50 prosent av artiklene i Korsets Seier berører den private sfæren, og at størstedelen av dette stoffet tilhører kategorien «Kristen tro og praksis». Etter Medietilsynet vurdering kan publikasjonen dermed ikke ansees å dekke et bredt spekter av ulike samfunnsområder iht. forskriftens ordlyd i § 3 første ledd nummer 2.

Det er verdt å merke seg at Medietilsynet, i behandlingen av søknaden for 2019, sluttet seg til Medieklagenemndas vurdering fra søknaden i 2016 om at:

Det sentrale i vurderingen er ikke om det er mange lesere, ulike aldersgrupper eller kjønn men om avisen rent faktisk retter seg mot allmennheten eller mot smale lesergrupper.

2.3. Næringslivspublikasjoner

Hvor står så næringslivspublikasjonene i dette bildet?

Sigurd Høst skriver i sin analyse (2004, s.65) av avisbegrepet at en avisdefinisjon må gjøres i to trinn. For det første skal en allsidig nyhetsavis i prinsippet dekke alle typer hendelser fra sitt dekningsområde: politikk, offentlig administrasjon, næringsliv, ulykker og kriminalitet, sport, kultur, foreningsliv, personalia osv. En spesial- eller nisjeavis vil derimot konsentrere seg om en bestemt del av nyhetsbildet og velge bort resten.

Høst mener at historien viser at ved siden av de allmenne nyhetsaviser er det to andre grupper aviser som «tilhører dagspressen». Det er daglige, riksdekkende økonomi- og næringslivsaviser og det er fådagersaviser som er tilknyttet politiske partier eller har en tilsvarende idemessig eller opinionsdannende profil:

I Norge er det ingen tradisjon for at publikasjoner som er spesialisert mhp andre emner enn politikk og opinionsdannelse, religion og livssyn skal regnes som avis. Dette gjelder f.eks sportsaviser, aviser om tipping og andre spill, musikkaviser og moteaviser. Felles for denne type publikasjoner er at spesialiseringen ikke er knyttet til politikk, livssyn eller næringsliv men til lesernes fritidsinteresser og privatliv. (referert i Høst 2004, s. 64)

Høst knytter dette til skillet mellom offentligheten og privatsfæren, som er helt sentral del av den tenkingen som ligger til grunn for både pressepolitikken og presseetikken i Norge. Dette skillet gjør det også mulig å forstå hvordan enigheten om pressestøtten kunne bestå etter at det pressesystemet som lå til grunn for den, partipressa, forsvant i løpet av 1980-tallet.

I sin analyse av skriver Høst videre at «to grupper av fådagersaviser har en mer uklar stilling, nemlig *fådagersaviser som dekker en bestemt bransje eller næring* og den mest allmenne delen av de kristne fådagersavisene» (vår utheving) (Høst 2004, s. 66).

Blant disse første er Fiskaren og Computerworld. Høst mener at Fiskaren er «avis» som dermed er støtteverdig, mens Computerworld ikke er det. Computerworld kom på 1990-tallet ut en gang i uka og ble trykket på avisepapir. Publikasjonen dekker ikt-bransjen.

Høst har «ingen problemer med å akseptere at Fiskaren er en avis». Den «driver vanlig, profesjonell nyhetsjournalistikk og den dekker en næring med stor økonomisk og distriktpolitisk betydning der det finnes et omfattende og komplisert system for kvoter og reguleringer. Næringen er dessuten preget av sterke organisasjoner som har ansvar for regulering av fisket og omsetning av fangsten. Et slikt system er helt avhengig av åpenhet og informasjon» (Høst 2004:68f).

Høst mener derimot at «Computerworld har en annen karakter enn fiskeriaviser»: «Det skyldes dels at it-næringen har et annet forhold til politikk og forvaltning enn fiskerinæringen. Politikken på området er ikke så altomfattende og detaljert og den er mer langsiktig. [...] det er også tydelig at Computerworld sin dekning har lagt mest vekt på å informere om ny teknologi og om datatekniske spørsmål» (Høst 2004:69). Høst er derfor uenig med redaktørene Allern, Bore og Norland som i en annen utredning hadde konkludert med at Computerworld er en «avis». Høst mener den er mer å betrakte som et «bransjetidsskrift» og at skillet mellom «aviser» rettet mot allmennheten og bransjepublikasjoner kan være avgjørende for om de kvalifiserer til produksjonstilskudd. Høst legger altså vekt på at Fiskaren er mer politisk, mens Computerworld handler om «ny teknologi og datatekniske spørsmål», altså har en mer *faglig* innretning av stoffet.

Det formelle skillet mellom dagsaviser, fådagersaviser og ukeaviser forsvant da ukeavisene ble innlemmet i pressestøtteordningen i 2016. Høsts distinksjon mellom bransjetidsskrifter og aviser vil derfor i dag gjelde alle som søker om produksjonstilskudd.

Mva-fritaket og nisjepublikasjoner

Hellerudkomiteens avisdefinisjon ble også en del av regelverket for merverdiavgiften da den ble innført i 1970. Men kravet til frekvens ble satt noe lavere: en «avis» måtte komme ut minst en gang i uka for å unngå mva. En tilstøtende publikasjonstype, de allmennkulturelle (politiske) tidsskriftene ble også unntatt mva. *Ukeblader* fikk derimot moms. Dette innebærer at det fra rundt 1970 ble etablert et skille mellom støtteverdige og «uverdige» ukepublikasjoner. «Upolitiske» ukeblader ble ilagt moms, politiske tidsskrifter ble fritatt for mva. Dette skillet eksisterer fortsatt, slik at politiske utgivelser er mva-frie *uavhengig av utgivelsesfrekvens* og form. (Dahl og Bastiansen 2008, Vestbø 2012, Bjerke og Halvorsen

2018). Formelt har mva-regelverket ingen betydning for om en publikasjon har rett på produksjonstilskudd. Men ettersom begge regelverk må skille «aviser» fra andre publikasjoner er det av interesse å se hvordan forvalteren av mva-reguleringene forstår «avis».

Den siste utviklingen i saken er særlig viktig her: Regjeringen foreslo i 2014 (og fikk vedtatt) mva-fritak for «elektroniske nyhetstjenester». I St.prp. 1 2014-15 viser Finansdepartementet til regelverket for produksjonstilskudd og skriver at «ved vurderingen av om det foreligger en avis som er omfattet av fritaket, har man i praksis benyttet de kriterier som

Dagspresseutvalget i 1966 foreslo som grunnlag for tildeling av produksjonsstøtte til dagsaviser». Og videre:

Det er departementets utgangspunkt at definisjonen av elektroniske nyhetstjenester i størst mulig grad bør samsvare med definisjonen av papiraviser og at hovedkriteriet må knyttes til tjenestens innhold. Departementet legger derfor til grunn at det er et vilkår for fritak at tjenesten hovedsakelig inneholder nyheter og aktualitetsstoff og dette stoffet er fra et bredt spekter av samfunnsområder som for eksempel politikk, økonomi, kultur mv.¹²

Vi ser her at Finansdepartementet knytter mva-fritaket direkte til produksjonstilskuddet og forstår dette som et krav om nyheter og aktualitetsstoff fra et «*bredt spekter av samfunnsområder*». Følgelig, skriver departementet videre:

Publikasjoner som inneholder stoff hentet fra kun én sektor eller er rettet mot kun én interesse, f.eks. sport, politikk, religion eller underholdning, anses ikke som en avis i merverdiavgiftslovens forstand.

På denne bakgrunn fikk fagpressen ikke mva-fritak for sine digitale utgivelser (selv om den har hatt og har det det for papirutgavene)

Denne avgrensingen har imidlertid møtt mye motstand i mediebransjen, særlig blant de aktørene som ikke fikk mva.-fritak, altså fagpressen som utgir publikasjoner som gjerne er tematisk sterkt avgrenset. Våren 2020 sendte departementet ut på høring et forslag om endring av vilkårene for mva-fritak for elektroniske publikasjoner. Det het:

Forslaget § 6-1-1 bokstav b er nytt og omfatter medier som driver "dyptgående journalistisk produksjon og publisering av nyheter og aktualitetsstoff fra et avgrenset samfunnsområde". Formålet er å treffe journalistikk som har en særlig demokratisk funksjon ved at den er en kilde til aktuelle hendelser, løpende politisk debatt og generell samfunnsforståelse, selv om den er begrenset til ett tema eller et avgrenset fagområde. Denne type journalistisk produksjon omtales ofte med begrepene dybdejournalistikk eller nisjejournalistikk. Departementet viser til at det i dag er praksis for at aviser som har en bred dekning av en noe smalere del av nyhetsbilde –for eksempel DN, Finansavisen og Morgenbladet –anses å være omfattet av

¹² Prop. 1 LS (2015–2016) punkt 8.3.3

fritaket for aviser trykt på papir og fritaket for elektroniske nyhetstjenester når de publiserer på nett. Forslaget åpner for at publikasjoner med *et enda smalere nyhets- og aktualitetsbilde, men med dybde i den journalistiske produksjonen* (vår utheving), får fritak. Selv om man i teorien kan tenke seg "dyptgående" medier som ikke også har en smal tematisk avgrensning og motsatt, vil disse kriteriene i praksis bli vurdert i sammenheng. Kriteriet omfatter medier som har som formål og funksjon å fremme faglig utdanning innenfor et avgrenset fag, en bransje, yrkesgruppe, interesse e.l. Dette innebærer ikke at alt publisert innhold må bestå av lange artikler preget av teknisk fagsjargong e.l. Det forutsetter heller ikke at skattemyndighetene skal gjøre en konkret vurdering av om enkeltartikler eller utgivelser har en tilstrekkelig kvalitet, faglighet eller innholdsmessig "dybde".¹³

Forslaget ble etter en høring fremmet som en del av revidert nasjonalbudsjett i mai 2020 og enstemmig vedtatt av Stortinget. I vår sammenheng er det interessante at regjeringen her gjør det klart at man må endre regelverket for å kunne gi mva-fritak til nyhetspublikasjoner som bare dekker et avgrenset fagfelt. Det var den *motsatte* endringen som ble gjort da regelverket for produksjonstilskudd ble endret i 2014. Da ble kravet om bredde skjerpet inn. Vi omtaler dette i de neste avsnittene.

2.5 Innføring av en plattformnøytral støtte i 2014

Etter den omtalte høringsrunden i 2014 ble produksjonsstøtten til aviser gjort såkalt «plattformnøytral», dvs., at digitale utgaver av papiraviser skulle regnes inn i opplaget og at rene nettaviser også skulle kunne få støtte, såfremt de tok betalt. Endringen ble gjennomført via en endring i Forskriften. Men samtidig ble kravet til innholdsmangfold innskjerpet. Departement skrev i sin begrunnelse for endringene:

Dagens forskrift setter som vilkår for tilskudd at avisen ”inneholder nyhets- og aktualitetsstoff av dagspressekarakter som gjør at avisen klart skiller seg fra andre typer publikasjoner”. I praksis er det imidlertid ikke først og fremst innholdskravet, men kravet om publisering på papir som avgrenser ordningen. Medier som publiseres daglig på papir, vil i de fleste tilfeller inneholde et bredt tilfang av nyhets- og aktualitetsstoff. Dermed er det ikke behov for detaljerte innholdskrav.

I en plattformnøytral støtteordning legger departementet til grunn at innholdet vil bli et langt viktigere avgrensningskriterium. Dette stiller større krav til reguleringen på dette punktet. Departementet foreslår derfor kriterier knyttet dels til formålet med virksomheten og dels til det publiserte innholdet, og legger til grunn at dette til sammen kan gi en tilstrekkelig klar avgrensning, jf utkastet § 4 nr. 1 og 2.¹⁴

¹³ <https://www.regjeringen.no/contentassets/e18d87b7907c4085b987a4c43a640bed/horingsnotat-l2235452.pdf>

¹⁴ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/pressestotte/id677715/>

Utkastet innebærer bl.a. en tydelig avgrensning mot medier som hovedsakelig er rettet mot avgrensede publikumsgrupper (vår utheving). Det er likevel viktig å merke seg at geografisk avgrensede (lokale) medier med tematisk spredning i innhold fortsatt vil kunne motta støtte. Departementet legger til grunn at formålet med produksjonstilskuddet er å fremme den brede samfunnsdebatten, og å holde befolkningen bredt og generelt orientert om ulike samfunnsspørsmål, jf pkt. 6.2 over.

Med denne begrunnelsen ble Forskriftens tekst endret til:

Tilskudd etter denne forskriften gis bare til nyhets- og aktualitetsmedium som

har som hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten. Tilskudd gis ikke til medium som har som hovedformål å drive med reklame eller markedsføring. Tilskudd gis heller ikke til medium som hovedsakelig er rettet mot medlemmer eller ansatte i bestemte organisasjoner, foreninger eller selskap.

inneholder et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder. Tilskudd gis ikke til medium som inneholder en overvekt av annonser. Tilskudd gis heller ikke til medium som i all hovedsak inneholder stoff om ett eller noen få samfunnsområder, eller som i hovedsak inneholder stoff vinklet ut fra en spesiell faglig, politisk, ideologisk, religiøs eller etnisk bakgrunn.

Vi ser altså at innholdskravet er innskjerpet til «et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder». I høringsnotatet som lå til grunn for den nye forskriften, er det ikke nærmere drøftet hva «et bredt tilbud av nyhets- og aktualitetsstoff fra ulike samfunnsområder» skal bety. Departementet tar heller ikke fatt i diskusjonen fra 1990-tallet da kravet om bredde ble fjernet for å kunne gi støtte til Finansavisen og Fiskaren (som i dag er blitt til Fiskeribladet). Det diskuteres ikke om den formulerte innskjerpingen av breddekravet skal bety at Fiskeribladet, som bare dekker *en* bransje, ikke lenger kvalifiserer til produksjonstilskudd.

Men Den norske Fagpresses forening var bekymret for endringen og skrev i sin høringsuttalelse at

Vi vil påpeke at det blir feil når departementet foreslår i §4: «Tilskudd gis heller ikke til medium som i all hovedsak inneholder stoff om ett eller noen få samfunnsområder, eller som i hovedsak inneholder stoff vinklet ut fra en spesiell faglig, politisk, ideologisk, religiøs eller etnisk bakgrunn.» Fagpressen mener dette vil kunne ramme seriøse og vesentlige leverandører av nyhets- og aktualitetsstoff.

Kulturdepartementet ønsker selv å stå som garantist for mediemangfold i Norge og en avgrensning, slik departementet her foreslår vil bidra til det motsatte.¹⁵

Fagpressen tolket tydeligvis den nye formuleringen som en innstramning som muligens kunne ramme deres medlemmer-

Etter at regelverket ble «plattformnøytralt» har tre riksdekkende nettpublikasjoner blitt innvilget støtte. Alle har sitt utgangspunkt i papirprodukter. Den første var Fiskeribladet som fikk støtte for sin nettutgave som tematisk tilsvarer papiravisa som er omtalt over. Deretter fulgte Dagens Perspektiv, som springer ut av Ukeavisen Ledelse og som fokuserer på politikk, næringsliv og ledelse. Den siste er Minerva, en digital dagavisvariant av tidsskriftet Minerva, som er kommet ut på papir siden 1950-tallet og som nettidsskrift siden 2006. Minervas dekningsområder er i all hovedsak politikk og kultur. Alle publikasjonene har dermed et temamessig innhold som ligger godt innenfor det som siden 1996 var blitt ansett som støtteverdig. Innskjerpningen i breddekravet har ikke ført til noen endring i praksis, i alle fall ikke overfor de bransjeorienterte fiskeriavisene. Både Fiskeribladet og den mindre fiskeriavisa Kyst og Fjord i Kjøllefjord (som fikk pressestøtte fra og med 2013) mottar fortsatt tilskudd, selv etter denne forskriftsendringen.

2.6 Oppsummering

Ettersom *praksis* ikke er endret etter at den nye forskriften ble gjeldende, tar vi som utgangspunkt for vår analyse at *hensikten* med pressestøtten ligger fast. Endringen i 2014 hadde som oppgave å fjerne kravet om at en «avis» måtte utgis på papir. En avis kunne publiseres digitalt i tillegg til på papir, eller kun digitalt og likevel få støtte, men utgivelsen må fortsatt være en «avis» i henhold til den etablerte forståelsen for å være støtteberettiget. Den forvaltningsmessige operasjonaliseringen av aviser som ble innført i forbindelse med pressestøtten var publikasjoner

- som holder allmenheten orientert om viktige ting (og her var det politiske implisitt forstått) som skjer rundt oss (enten lokalt eller nasjonalt/internasjonalt),

¹⁵ https://www.regjeringen.no/contentassets/af7c76fab11e494f9ba32b9a36af6001/216-den-norske-fagpressesforening-m.pdf?uid=Den_Norske_Fagpresses_Forening

- som formidler dette gjennom bestemte sjangere, det vil si nyheter, kommentarer og meninger,
- som gjør det forholdsvis hyppig, det vil si ukentlig eller oftere.
- Til tross for formuleringen «tilskudd gis heller ikke til medium som i all hovedsak inneholder stoff om ett eller noen få samfunnsområder» ytes fortsatt støtte til aviser som nesten utelukkende dekker en næring (fiskerinæringen).

Vår innholdsanalyse tar derfor sikte på å svare på følgende spørsmål:

Har *Medier24* dagsaktuelt nyhets- og kommentarstoff?

Har *Medier24* en temamessig bred stoffsammensetning?

Er *Medier24* innrettet på allmenheten?

3. Om undersøkelsen og datamaterialet

Medier24 oppgir å ha publisert 3395 artikler i 2019. Innholdsanalysen av Dagbladet Pluss er basert på et tilfeldig trukket utvalg på 385 av disse artiklene. I samfunnsvitenskapen aksepterer man i de fleste tilfeller fem prosent usikkerhet og en feilmargin på fem prosent.¹⁶ Ett utvalg på 385 gir et tilstrekkelig grunnlag til å generalisere om hele populasjonen utvalget er trukket fra, innenfor denne usikkerhets- og feilmarginen (Denscombe 2017, s. 47; Hellevik 2009, s.114).

I kvantitative innholdsanalyser konstrueres data ved at man registrerer informasjon om hver artikkel i form av forhåndsbestemte variabler (for eksempel artikkelens form) etter et forhåndsdefinerte sett av verdier/kategorier (for eksempel 'nyhet og reportasjestoff', 'leder/kommentar' osv.). Et viktig verktøy i registreringen av materialet er en kodebok, der man definerer variablene, verdiene og tilhørende tallverdier for hver verdi. Til kodingen har vi benyttet et elektronisk datainnsamlingsprogram, der vi har lagt inn kodene på forhånd. Teknisk sett gjennomføres en innholdsregistrering på samme vis som utfylling av et spørreskjema. For hver artikkel registreres det informasjon på et sett «spørsmål» etter forhåndsdefinerte «svarkategorier».

Utformingen av spørsmålene og svarkategoriene i kodeskjemaet er avgjørende for kvaliteten på datamaterialet (Østby m.fl. 2013, s.212). Usikkerhet i fortolkningen av kodeskjemaet

¹⁶ I en del tilfeller aksepterer man større feilmarginer av praktiske hensyn.

representerer en betydelig feilkilde. Målsetningen er å utvikle spørsmål og svarkategorier som lar seg entydig definere, slik at datamaterialet skal holde en tilstrekkelig høy troverdighet. Arbeidet med kodingen av artiklene er utført av en assistent. Forut for registreringsarbeidet har forfatterne gått gjennom kodeskjemaet med assistenten. Deretter kodet både den ene av forfatterne og assistenten de samme 15 artikler. Deretter diskuterte vi tolkningspraksis ut fra erfaringene. Disse 15 artiklene inngår ikke i utvalget som er benyttet i analysene.

I etterkant av registreringsarbeidet har vi undersøkt interkoderreliabilitet ved at 40 av artiklene i utvalget kodet av en av forskerne. Vi har telt opp samsvar mellom assistentens og forskerens koding for hver av variablene i analysen, og på bakgrunn av dette beregnet interkoderreliabilitet uttrykt i Cohens Kappa. Cohens Kappa angir tolkningsamsvar utover samsvaret som man kunne forvente ved tilfeldig loddtrekning. Formelen som benyttes er:

(Faktisk samsvar - forventet samsvar)

$K = \frac{\text{Faktisk samsvar} - \text{forventet samsvar}}{\text{Perfekt samsvar} - \text{forventet samsvar}}$

(Perfekt samsvar - forventet samsvar)

Normalt vil intervallet for Cohens Kappa, ligge mellom 0 som representerer inget samsvar utover det forventet resultat av loddtrekning og 1 som er et perfekt samsvar. Grensen for tilfredsstillende interkoderreliabilitet er 0,7, mens 0,8 og høyere regnes som høy grad av interkoderreliabilitet.

Tabell 1. Interkoderreliabilitetstest. Cohens kappa.

Variabel	Verdier	Forventet samsvar ved loddtrekning	Faktisk samsvar	Kappa
Debatt/kommentarstoff	2	20	40/40	1
Dagsaktuell/tidløs	3	13,33	37/40	0,92
Temakategori	11	3,64	37	0,92
Hovedtema (hentet fra Allern 2001)	59	0,67	37	0,92
Nest viktigste tema (Allern 2001)	59	0,67	29	0,72

På bakgrunn av denne testen kan vi fastslå at det har vært svært høy grad av interkoderreliabilitet. Unntaket er variabelen «Nest viktigste tema», der

interkoderreliabiliteten er tilfredsstillende. En stor del av avvikene skyldes at det bare var assistenten som hadde registrert et «nest viktigste tema», mens forskeren kun oppfattet hovedtemaet som viktig nok til å registreres. I etterkant av interkoderreliabilitetstesten foretok vi en gjennomgang av kodingene som var ulike. Vi kom frem til hva vi mente skulle være riktig fortolkning og endret datamatriksen i tråd med dette. Vi rettet også opp noen kodinger i det øvrige datamaterialet som hadde fulgt logikken som ble valgt.

I tillegg til de fire variablene vi har registrert informasjon om, opprettet vi et kommentarfelt for å markere usikkerhet eller annen informasjon om artiklene. De aller fleste av disse kommentarene var relatert til variabelen «Hovedtema» og «Nest viktigste tema» basert på Allern (2001) og til variabelen temakategorier. Kommentarene er gått gjennom. På bakgrunn av gjennomgangen fjernet vi fire annonseartikler og erstattet disse med fire tilfeldige artikler som ble kodet av forskeren. Til sammen er det gjort 44 endringer i datamatriksen etter interkoderreliabilitetstesten, 24 av disse er knyttet til variablene basert på Allern og 14 til variabelen Temakategorier.

4. Medier24

Formålet med dette kapittelet er å analysere innholdet i Medier24 for å vurdere om utgivelsen oppfyller kravene til å motta produksjonstilskudd. Gjennom analysene vil vi se nærmere på stoffsammensetningen med hensyn til sjanger, dagsaktualitet, tema og allmennhet. I analysene vil Medier24 avslutningsvis sammenlignes med innholdet i Fiskeribladet.

4.1 Om Medier24

Medier24 AS ble etablert i 2014. Nettsiden ble startet av gründeren Gard L. Michalsen, men eies i dag i 100 prosent av Erik Waatland gjennom selskapet Blautmyr. Waatland overtok som redaktør i 2018 da Michaelsen gikk over til Schibsted-konsernet. Selskapet hadde i 2019 en omsetning på knapt ti millioner kroner og sju ansatte. Medier24 har en ansvarlig redaktør som arbeider i tråd med redaktørplakaten.

Medier24 ble startet som en gratisavis på nett. Senere ble det innført brukerbetaling for en del av stoffet der leserne kunne tegne abonnement for å få tilgang.

I artikkeloversikten vi har fått tilgang til er det oppgitt 3395¹⁷ artikler for 2018. Av artiklene i vårt utvalg er 83 % forfattet av fast tilknyttede journalister, mens de øvrige artiklene i all hovedsak er byråstoff eller uredigerte pressemeldinger fra eksterne.

4.2 Debatt og dagsaktualitet

Ifølge Forskriften skal en støtteverdig publikasjon inneholde et bredt tilbud av *nyhets-, aktualitets*¹⁸- og *debattstoff* fra ulike samfunnsområder. Vi har derfor undersøkt om *Medier24* inneholder dagsaktuelt nyhets- og kommentarstoff?

Av de 3395 artiklene som vi har fått oversendt har medier24 selv angitt at 365 er debatt og kommentarstoff. Dette tilsvarer nesten 10,8 prosent av alle artiklene og om lag en artikkel om dagen. Vi har gjort stikkprøver i dette utvalget og ikke funnet noen feil i Medier24s kategorisering. Vi har også registrert debatt og kommentarstoffet i utvalget vi har trukket og her er andelen debatt og kommentarstoff drøyt 9 prosent. Avvikene er innenfor feilmarginen for denne fordelingen (konfidensintervallet er +/- 1,46 %) og funnet underbygger således konklusjonen: Medier24 har en tilstrekkelig andel debatt og kommentarstoff.

En viktig begrunnelse ved opprettelsen av pressestøtten var å støtte publikasjoner som holdt allmenheten orientert om viktige hendelser som skjer rundt dem. Vi tolker dette slik at det ikke er tilstrekkelig at det som publiseres *ser ut som* nyheter, det må også være nyheter i en spesiell forstand, altså informasjon om noenlunde samtidige hendinger. Hvis ikke dette kravet oppfylles, kan ikke mediet fylle den funksjonen som forutsettes, nemlig å holde innbyggerne informert om det de har behov for å være informert om her og nå.

Vi har derfor etablert en variabel for å vurdere artikkelens «dagsaktualitet» der hovedoperasjonaliseringen er om «artikkelen like gjerne kunne vært publisert på et annet tidspunkt», f.eks. for et år siden eller om ett år. Vår analyse viser at nærmest alt stoffet i Medier24 er dagsaktuelt. Andelen dagsaktuelle artikler i Medier24 er 88 prosent. Andelen tidløse er ni prosent, mens tre prosent er tvilstilfeller. Siden tendensen er såpass klar, har vi ikke funnet det nødvendig å gå gjennom tvilstilfellene. Medier24 oppfyller åpenbart kravene om tilstrekkelig andel dagsaktuelt stoff.

¹⁷ Gjennom innholdsanalysen har vi avdekket at noen få av disse er annonser.

¹⁸ Nyheter og aktualiteter er i vår registrering slått sammen i nyhets- og reportasjestoff.

4.3 Temaområde

En sentral begrunnelse for å opprette pressestøtte i Hellerudkomiteen (1968) var å bidra til å holde innbyggerne orientert om det som skjer rundt dem. Man var både opptatt av en viss bredde i stoffet og at avisene skulle ha et politisk og samfunnsmessig relevant innhold.

Dette er senere fulgt opp av andre mediepolitiske utvalg, f.eks. når Åmås-utvalget legger velt på at (støtteverdige) medier skal bidra til demokrati og ytringsfrihet. Nå er «mangfold» et avgjørende viktig mål for mediestøtten.

Vi har derfor konstruert en temavariabel for dette formålet.

For å vurdere stoffets tematiske sammensetning med hensyn til formålet med støtteordningen og bredden i dette stoffet har vi konstruert variabelen Temakategori. Variabelen har 11 verdier.

En av disse temakategoriene er tverrsektoriell. Denne temakategorien har vi kalt «samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer». Kategorien er ikke relatert til en sektor eller samfunnsområde i seg selv, men fanger opp overordnede og ofte sektorovergrep og utviklingstrekk i samfunnet, som for eksempel global oppvarming, diskriminering, seksuell trakassering og folkehelseproblemer, som er kjennetegnet ved at de har stor betydning og at de påvirkes av en rekke forhold samtidig.

Vi har konstruert «politikk og organisasjonsliv» som en temakategori for demokratiske og demokratisk relevante prosesser og deres utfall, innenfor politikken offentlig forvaltning og tjenesteyting og i frivillig sektor.

En tredje temakategori er «økonomi og næringsliv». Fokuset her er hendelser og utvikling innenfor bransjer og foretak.

«Kunst og kultur» er en fjerde «temakategori». Vi har her lagt et vidt kunst- og kulturbegrep til grunn som også omfatter film og populærmusikk. Vi vurderer disse fire temakategoriene som noe viktigere enn de tre neste. Siden de berører kjernen i utviklingen i levekår, demokrati, offentlighet, velstand, kultur og identitet.

I tillegg til de demokratisk relevante temaområdene listet opp ovenfor, har praksis vært å betrakte stoff om viktige hendelser og begivenheter av betydning for samfunnslivet som støtteverdig i forvaltningen av ordningen. Dette omfatter både uforutsette naturhendelser,

ulykker og forbrytelser, hvordan det offentlige håndterer disse (noe som ofte har klar relevans for demokratiet), samt andre hendelser og begivenheter som angår samfunnet som et felleskap. Vi har delt dette stoffet i tre kategorier. «Naturhendelser og ulykker», «forbrytelser, politiarbeid og rettsvesen» og «folkeliv og begivenheter».

De fire siste kategoriene fanger opp stoff som angår privatsfæren eller først og fremst er skapt for å underholde. Vi har delt dette stoffet i fire temakategorier: «kjendiser og underholdning», «kuriosa og sensasjonalisme», «privatøkonomi og produkttester» og «kropp, opplevelser og livsstil». De to førstnevnte temakategoriene er underholdningsstoff, mens de to siste tilsvarer det Helle Sjøvaag i sine analyser har kalt å henvende seg til leseren som *klient* (vs. borger) (Sjøvaag 2015).

Kategoriseringen forholder seg til formålet med ordningen, ikke samfunnssektoren. Eksempelvis vil saker fra idrett kodes som «samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer» hvis hovedtemaet er gjenstridige problemer slik som seksuell trakassering, som «Politikk og organisasjonsliv» hvis de omhandler politiske prosesser i idrettsorganisasjoner, som økonomi hvis de omhandler økonomiske forhold, for eksempel forhandlinger om TV-rettighetene til fotball, som «folkeliv og begivenheter» hvis de omhandler folkelivet under et OL, og som «kjendis og underholdningsstoff» hvis artikkelen handler om selve sportsarrangementet eller om privatlivet til en kjendisatlet. På samme vis vil et portrett med en kjent politiker eller medieleder bli betraktet som underholdning hvis den har hovedfokus på privatlivet til vedkommende.

Vi har altså konstruert en variabel med elleve temakategorier. De fire første er politisk og demokratisk relevante, de tre neste har vesentlighet fordi temaet er av allmenn interesse (og i en del tilfeller er sakene politisk og demokratisk relevante) og derfor støtteverdige, mens stoff innenfor fire siste temakategoriene ikke er støtteverdig.

Tabellen nedenfor viser hvordan innholdet fordelte seg etter temaområde i Medier24.

Tabell 2. Temakategori. Andel i prosent.

Teamkategori	Andel i prosent	Antall
Samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer	8	30
Politikk og organisasjonsliv	11	41
Næringsliv og økonomi	78	301
Kunst, kultur og litteratur	1	2
Forbrytelser og rettsvesen	2	6
Kjendis og underholdningsstoff	1	4
Kuriosa, populærhistorie og sensasjonalisme	0	1
Privatøkonomi og produkttester	0	0
Kropp, opplevelse og livsstil	0	0
Sum	100	385

Bildet er helt entydig. Medier24 inneholder nesten utelukkende det vi har kalt demokratisk relevant stoff. Totalt har vi registrert bare *fem* underholdningsartikler. Det utgjør en prosent av artiklene. Hele 78 prosent er kategorisert som næringslivs- og økonomistoff.

Forskriften stiller også opp et krav om at publikasjonen må ha stoff fra flere samfunnsområder.

Vi har derfor også kategorisert artiklene etter en mer detaljert innholdskategori, hentet fra Allern 2001.

I tabellen nedenfor viser vi fordelingen for de åtte vanligste kategoriene. Dette omfatter 343 artikler tilsvarende 89 prosent av utvalget.

Tabell 3. Hovedtema i Medier24. prosent av alle artikler). (N=385)

Hovedtema	Prosentandel av stoffet
Medier, mediepolitikk	67
Ledelse i næringslivet	9
Oppkjøp, fusjoner og nedlegging	3
Næringslivsrapporter	2
Arbeidsmarkedet	2
Fagbevegelsen	2
Personvern, rettsikkerhet	2
Rikspolitikk	2

Vi ser altså at 67 prosent av artiklene har «medier og mediepolitikk» som hovedtema (konfidensintervallet er +/-2,4).

For 179 av artiklene er det dessuten registrert viktigste bitema.¹⁹ Av disse hadde 85 artikler «medier og mediepolitikk» som viktigste bitema. Våre analyser viser altså at nesten ni av ti artikler, først og fremst eller til en viss grad, handler om medier og mediepolitikk.

Konklusjonen må derfor i utgangspunktet være at *Medier24* ikke oppfyller forskriftens krav om å inneholde et «bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder».

4.3 Medier24 og Fiskeribladet

Medier24 er altså, i tråd med sine egenerklæringer, en næringslivsavis som dekker ett fagfelt, nemlig medier. Medier24 behandler i all hovedsak om mediene mv. som et offentlig anliggende, ikke som et felt for forbruker- eller underholdningsjournalistikk. Medier 24 bidrar således til å realisere målet med tilskuddsordningen. Likevel er stoffsammensetningen i strid med forskriftens krav om å inneholde et «bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder».

Som vi har vist over har imidlertid næringslivsavisen som dekker en bransje, nemlig fiskeri, mottatt produksjonstilskudd fra 1996, også etter at breddekravet ble innskjerpet i forskriften fra 2014. Det finnes ingen formulert begrunnelse for dette fra Medietilsynet eller andre myndigheter.

Vi har derfor sammenliknet med en smal næringslivsavis som siden 1996 – også etter forskriftsendringen i 2014 - har mottatt produksjonstilskudd, nemlig Fiskaren/Fiskeribladet.

I samband med en innholdsanalyse av publikasjonen NETT.NO gjennomførte Halvorsen m. fl. (2019) en innholdsanalyse av Fiskeribladet. Innholdsanalysen viser at Fiskeribladet har en klar overvekt av næringslivsstoff (59 %), men at det inneholder noe mer stoff om politikk og samfunn (30 %) og relativt mye hendelsesnyheter (11 %). Medier24 synes altså å være en mer ensidig næringslivs- og bransjeorientert og mindre rettet mot det politiske feltet enn Fiskeribladet.

¹⁹ I noen av artiklene forekommer det bare ett tema.

Men vi kan ikke se at disse forskjellene i seg selv kan gi grunnlag for å hevde at Fiskeribladet kvalifiserer til produksjonstilskudd mens Medier24 ikke gjør det.

Allmenn innretting

I tillegg har som nevnt Medietilsynet slått fast at det har betydning om «*om avisen rent faktisk retter seg mot allmennheten eller mot smale lesergrupper*». En slik formulering kan dels tolkes som et krav om stoffbredde (som vi har drøftet over), men også som at det kan gjøres en vurdering av den dekkede næringens *karakter* (fiskeribransjens samfunnsmessige betydning vs. f.eks. klokkebransjens) og om *på hvilken måte* den aktuelle næringen dekkes, om publikasjonenes tekster er innrettet på et allment publikum eller på næringens utøvere.

Sigurd Høst skiller som nevnt i sine forskningsarbeider mellom Fiskaren som han mener er en «avis» og it-avisa Computerworld som han mener er et «fagtidsskrift». Han begrunner dette langs nettopp disse to dimensjonene, næringens karakter og med stoffets innretting. Høst mener at fiskeri er samfunnsmessig viktigere og en mer politisk regulert næring enn it-bransjen og at dette gjør det mer rimelig å kategorisere en publikasjon om fiskeri som «politisk» enn en publikasjon om næringen som på 1990-tallet ble kalt «ikt». Høst finner videre at Computerworld har mindre politisk orientert samfunnsstoff og mer faginternt og teknisk stoff enn Fiskaren, med andre ord at stoffet er mer innrettet på utøverne i bransjen enn på allmennhetens behov for informasjon *om* bransjen.

Vi har vurdert om Fiskeribladet og Medier24 skiller seg fra hverandre på disse dimensjonene.

For å gjøre dette, har vi gjort noen analyser av en stikkprøve av 28 artikler fra innholdet i Medier24. Utvalget tilsvarende en tredjedel av utgivelsene i løpet av en uke. Dette er sammenlignet med to papirutgaver av tredagersavisen Fiskeribladet.

Vi finner at stoffet i begge utgivelsene uten videre er forståelig for en allment orientert leser. Mer diskutabelt er det om stoffet har tilstrekkelig allmenn interesse. Vi har derfor vurdert om artiklene har vært eller kunne vært publisert i en allmenn avis.

Om temaet «har vært omtalt» er operasjonalisert ved at et søk etter saken på Atekst/Retriever og et generelt nettsøk gir relevant treff. En del av artiklene er byråstoff som normalt også er brukt av andre, en del er hentet fra andre allmenne aviser og en del aviser har sitert Medier24 sine oppslag.

I tillegg er det gjort en subjektiv vurdering fra vår side om hvorvidt saken «kunne» vært publisert i en riksdekkende allmenn avis.

Av de 28 tilfeldig valgte, undersøkte artiklene har ni vært publisert i andre, allmenne aviser. Det gjelder oppslag som f.eks.

YouTube stenger kommentarfeltene under barnevideoer

VG slo opp prisforskjeller mellom tannleger på forsiden. Men kilden var ikke til å stole på.

KrF-politiker Ida Lindtveit Røse begynner i First House

I tillegg er det vår vurdering at sju andre kunne vært publisert i en nasjonal avis. Blant dem er

Astrup begynte oppgavene sine med et besøk hos Facebook. Jeg vil nå invitere han til "Norges Silicon Valley (debattinnlegg)

Marie Simonsen og Hege Ulsteins tillitskrise (artikkel fra spaltist)

Ti av de 26 artiklene er også knyttet opp mot politikk i vid forstand, i hovedsak til forholdet mellom medier og det politiske feltet. Det gjelder f.eks. oppslag som

NSB og Nettbuss bytter navn til Vy - navneskiftet får krass kritikk for å være «sløsing»

Striden mellom Rettspraksis.no og Lovdata skal opp i Høyesterett

Onsdag står Helse Vest skulerett for Vestafjelske Redaktørforening

KrF-politiker Ida Lindtveit Røse begynner i First House

Gjennomgangen av en utgave av Fiskeribladet etter de samme kriteriene gir omtrent samme resultat. 10 av de 21 artiklene hadde eller kunne stått i en allmenn avis. Det gjelder artikler med titler som:

Hav og land i krangel om selvforsyningsgraden av mat i Norge

Glem fiskeri og havvindmøller

Kongekrabbefiskere lettet over politiker-nei til oppdrett

11 av de 21 artiklene er knyttet opp mot «politikk» i vid forstand., som f.eks

Viktig at Arktis forblir et område med lav spenning

Forventer høy temperatur under årsmøtet i Fiskarlaget Nord²⁰

Pollestad tror på god fiskeriløsning med Storbritannia

Vi ser heller ikke på dette punktet noen vesentlige forskjeller mellom de to publikasjonene.

Den viktigste forskjellen er etter vårt syn den samfunnsmessige og økonomiske betydningen av de to næringene. Fiskeri er en av Norges største eksportnæringer, den har store ringvirkninger for industri og annet næringsliv og er gjenstand for betydelig politisk interesse, særlig langs kysten. Mediebransjen er av mindre økonomisk og samfunnsmessig betydning for sysselsetting og verdiskaping. Sakene i Fiskeribladet er derfor av noe mer allmenn interesse enn sakene i Medier24. De er mer «vesentlige» for å bruke bransjens eget honnørord. F.eks. er konflikten mellom havvind og fiskeriene etter alt å dømme mer vesentlig for flere enn at Helse Vest innfører nye regler for sykehusenes kontakter med pressa. Men denne typen forskjeller i «vesentlighet» mellom saker som begge er klart politiske, er det neppe mulig å måle presist.

På den annen side er mediebransjen (i motsetning til f.eks. databransjen som Computerworld dekker eller klokkebransjen), politisk viktig i seg selv. Mediene har betydelig statsstøtte og andre privilegier fordi de er ansett å ha viktige funksjoner for demokratiet. Medier24 dekker en bransje som er så vesentlig for samfunnet at man har etablert den aktuelle støtteordningen for å sikre den brukbare vilkår.

4.7 Konklusjon

Våre analyser viser at Medier24 er en nyhetsorientert publikasjon, med en forholdsvis høy andel kommentarstoff. Den presenterer i all hovedsak dagsaktuelle saker. Stoffet som utgis er et relevant bidrag til den offentlige samtalen om mediepolitikk. Det er derimot tvilsomt om Medier24 oppfyller forskriftens ordlyd om å gi et «bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff» ettersom innholdet nesten utelukkende handler om mediepolitikk og mediebransjen.

²⁰ Møtet endte med at Fiskarlaget Nord trakk seg ut av Norges Fiskarlag, noe som fikk omtale i en rekke allmenntidninger

Forvaltningen har betraktet næringslivsstoff som politisk relevant siden Hellerudkomiteen, men forvaltningen har samtidig satt krav til en bredde i den tematiske dekingen. Fram til 1996 betraktet man 50 prosent som en øvre tillatt grense for andelen stoff om ett tema.

Med endringene i regelverket for pressestøtten i 1996 ble både Finansavisen og Fiskaren innlemmet i ordningen til tross for ensidig innhold med hensyn til temaspredning og stoffsammensetning. Dette skyldtes at forvaltningen erstattet innholdskravet med et nyinnført og skjerpet krav til *utgivelsesfrekvens*. Antall saker i Medier24 er om lag 65, noe som godt og vel tilsvare innholdet i en tredagers-avis. Medier24 ville således kunne oppfylt det gamle kravet for å få produksjonstilskott, nemlig utgivelser tre dager i uka.

Den formelle frekvensgrensen forsvant imidlertid med den nye forskriften i 2014. Med innføringen av den plattformnøytrale støtteordningen i 2014 ble det formelle kravet til innholdet med hensyn til stoff- og temasammensetning som nevnt innskjerpet. I Kulturdepartementets forarbeider legges det nemlig til grunn at innholdet framover vil bli et langt viktigere avgrensningskriterium. I forskriften heter det at det skal publiseres «et bredt utvalg fra ulike samfunnsområder». Det er etter vårt syn nokså åpenbart at Medier24 *ikke* bringer et bredt utvalg nyheter fra ulike samfunnsområder når 67 prosent av stoffet har «medier og mediepolitikk» som hovedtema, mens 78 prosent av stoffet har temakategorien «næringsliv» (her inngår blant annet næringslivsrapporter om mediebedrifter og nytt om (medie)ledere i næringslivet).

Sammenlikningen mellom Fiskeribladet og Medier24 viser tydelige likheter på denne dimensjonen. Begge har et sterkt fokus på *en bransje*. Men stoffet er politisk og demokratisk relevant og i all hovedsak innrettet på mottakeren som borger, ikke som konsument.

Fiskeribladet bringer svært få fiskematoppskrifter, og Medier24 anmelder ikke tv-program.

Et siste krav er at mediet skal være innrettet på allmennheten. Det er neppe tvil om at målgruppa for Medier24 først og fremst er bransjen og personer som er spesielt opptatt av mediespørsmål. Men det avgjørende må etter vårt syn være om innrettingen på stoffet i Medier24 er av en slik art at det er også kan sies å være forståelig og ha interesse utover bransjen selv.

Hvis man tar utgangspunkt i forskriften og dens forarbeider er det mulig å avslå søknaden til Medier24 ut ifra to forhold.

- 1) Det første er at avisen ikke inneholder et *bredt* tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder. Medier24 har en svært høy andel mediestoff.
- 2) Det andre er at avisa for liten grad er knyttet opp mot det politiske feltet og for lite rettet til allmennheten. En betydelig av stoffet har ikke interesse utenfor bransjen selv.

På den annen side er Medier24 på disse kriteriene ganske lik Fiskeribladet, en annen avis med svært sterkt fokus på bare en bransje.

Fiskeribladet har fått produksjonstilskudd siden 1996 og tilskuddet ble ikke fjernet etter at breddekravet ble skjerpet i forskriften i 2014.

Vår begrensede kvalitative analyse av de to publikasjonen kan tyde på Fiskeribladet har en noe bredere stoffsammensetning og er noe mindre bransjerettet enn Medier24, men forskjellene er ikke vesentlige. Fiskeribladet dekker en økonomisk og sysselsettingsmessig viktigere næring enn medier 24. På den annen side dekker Medier24 en næring som i seg selv er politisk viktig. Etter en samlet vurdering er det tvilsomt om forskjellene mellom publikasjonene er store nok til å innvilge produksjonstilskudd til Fiskeribladet og avslå tilskudd til Medier24. Vår vurdering er at de to publikasjonene bør likebehandles.

Referanser

Allern, Sigurd (2001) Nyhetsverdier. Kristiansand: IJ-forlaget

Bastiansen, Henrik (2009) Lojaliteten som brast. Partipressen i Norge fra zenit til fall. Oslo: Norsk pressehistorisk forening,

Bjerke, Paul og Halvorsen, Lars J. (2018) Kulturtidsskriftene En analyse av kulturtidsskriftene i Norge. Bergen; Fagbokforlaget

Bjerke, P., Halvorsen L.J., Flo, I., og Heggdal, A.F. (2019). Innholdsanalyse av Dagbladet Pluss. Rapport 96/2019, Volda: Høgskulen i Volda.

Dahl, Hans F. og Bastiansen, Henrik (2008) Norsk mediehistorie. Oslo: Universitetsforlaget

Denscombe, M. (2017). The good research guide - for small-scale social research projects. London: McGraw Hill Education.

Halvorsen L.J. Bjerke, P., og Heggdal, A.F. (2019). Innholdsanalyse av NETT.NO. Rapport 97/2019, Volda: Høgskulen i Volda.

Hellerud, Oddvar (form.) (1967). Om tiltak for å opprettholde en differensiert dagspresse. Oslo: Stat- og pressekomiteén

Hellevik, O. (2009). Forskningsmetode i Sosiologi og statsvitenskap. Oslo: Universitetsforlaget.

Høst, S. (1992). Innholdsanalyse av Fiskaren. Rapport til Medieavdelingen i Kulturdepartementet.

Høst, Sigurd (2004) Hva er en avis Fredrikstad: IJ-rapport nr.3/2004. Fredrikstad: Institutt for journalistikk

Høst, S. (2017) Avisåret 2016. Rapport nr. 84/2017. Volda: Høgskulen i Volda

NOU 1992:14 Mål og midler i pressepolitikken. Oslo: Kulturdepartementet

NOU 2010:14 Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt – en moderne mediestøtte. Oslo: Kulturdepartementet

Overrein, Per & Madsen, Roar. (2019) Om partipressens korporative system - et søkelys på seks Høyrepresseaviser. Mediehistorisk tidsskrift.

Sjøvaag, H. (2015). Ligner NRK på de andre nettavisene?. Vox Publika 25.mars 2015.
<https://voxpathica.no/2015/03/ligner-nrk-paa-de-andre-nettavisene/>

Vestbø, A. (2012). I skvis mellom bok og avis. En gjennomgang av Norsk kulturråds forvaltningsoppgaver knyttet til periodiske publikasjoner. Notat. Oslo: Norsk kulturråd

Østby, H., Helland K., Knapskog K., Larsen, L. O. og Moe, H. (2013). Metodebok for mediefag – 4 utgave. Bergen: Fagbokforlaget.

Vedlegg: Kodeskjema

Artikkel-ID

Artikkelnavn

Debatt og kommentarstoff?

- (1) Ja
(2) Nei

Er artikkelen dagsaktuell eller tidløs?

- (1) Artikkelen er tidløs
(2) Artikkelen er dagsaktuell
(3) Det er usikkerhet knyttet til om artikkelen er dagsaktuell eller tidløs

En tidløs artikkel kjennetegnes ved at den, eller en lett bearbeidet versjon av den, kunne vært publisert på et annet tidspunkt uten vesentlig forringelse av leseverdien. Et annet tidspunkt forstås her som minst tre måneder før eller etter publiseringsdato.

Historiske artikler og portrettintervjuer er typisk tidløse.

«Årshjulsaker», som normalt blir publisert knyttet til regelmessige hendelser, for eksempel nyttår, påske og VM i fotball er også tidløse. En artikkel om «Arne Scheies ti største VM-opplevelser» vil typisk bli publisert i forkant av et fotball VM, men den samme artikkelen (eller en lett omarbeidet versjon av den) kunne også vært publisert ifbm neste VM, forrige VM eller på Arne Scheies 75-årsdag.

Noen artikler inneholder både tidløse partier og partier der det presenteres dagsaktuelle nyheter og temaer. Et typisk eksempel kan være en historisk sak om spanskesyken som kobles til dagens koronaepidemi. I disse tilfellene kodes artikkelen som dagsaktuell hvis dagens situasjon vies størst plass/oppmerksomhet, og som tidløs hvis den historiske

delen vies størst plass/oppmerksomhet.

Artikler som ikke er tidløse kodes som dagsaktuelle.

Tvilstifeller:

Nekrologer publisert kort tid etter en person har gått bort kodes som dagsaktuell.

Årskavalkader og artikler som omhandler det som skal skje neste år, som kunne vært publisert minst tre måneder tidligere/senere kodes som tidløse. Hvis ikke kodes de som dagsaktuelle.

Hovedtema / Nest viktigste tema (hvis betydelig del av artikkelen)

- (1) Rikspolitikk
- (2) Fylkes- og lokalpolitikk
- (3) Politisk demonstrasjon /aksjon
- (4) Norsk økonomi, tendenser
- (5) Olje- og energi
- (6) Næringslivsrapporter
- (7) Landbruk og fiske
- (8) Oppkjøp, fusjoner og nedlegging
- (9) Arbeidsmarkedet
- (10) Lønn, tariffspørsmål
- (11) Arbeidsmiljø
- (12) Levekår/ sosiale forhold
- (13) Børs og aksjer
- (14) Valuta, renter, priser
- (15) Boligmarkedet
- (16) Ledelse i næringslivet
- (17) Produkter, produktomtaler
- (18) Andre økonomiske forhold
- (19) Statlig forvaltning
- (20) Fylkeskommunal forvaltning
- (21) Kommunal forvaltning
- (22) Sykehus, pleiehjem
- (23) Skole, utdanning, forskning
- (24) Humanitær organisasjon, innsamling
- (25) Flyktninger, asylsøkere, innvandrerspørsmål
- (26) Natur og miljøvern
- (27) Bosetting, avfolking
- (28) Helse
- (29) Internasjonal politikk
- (30) EU og EØS
- (31) Krig og krigsforhold
- (32) Internasjonal aksjon, demonstrasjon
- (33) Ulykker, naturkatastrofer i utlandet
- (34) Internasjonale flyktningespørsmål
- (35) Internasjonal økonomi
- (36) Andre utenrikssaker
- (37) Ulykker i Norge

- (38) Kriminalitet rettsvesen
- (39) Trafikk, kommunikasjoner
- (40) Kunst, kultur
- (41) Medier, mediepolitikk
- (42) Kirkestoff, religion
- (43) Markedsføring, reklame, PR
- (44) Populærkultur, underholdningsstoff
- (45) Fagbevegelsen
- (46) Data, datateknologi
- (47) Personvern, rettsikkerhet
- (48) Toppidrett
- (49) Lokal idrett, mosjonsidrett
- (50) Barn og ungdom
- (51) Kongefamilien, kjendisstoff
- (52) Anmeldelser av litteratur
- (53) Anmeldelser av faglitteratur/sakprosa
- (54) Anmeldelser av musikk
- (55) Anmeldelser av scenekunst
- (56) Anmeldelser av bildekunst
- (57) Anmeldelser av film
- (58) Anmeldelser av andre områder
- (59) Annet

Temakategorier

- (1) Samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer
- (2) Politikk og organisasjonsliv
- (3) Næringsliv og økonomi
- (4) Kunst, kultur og litteratur
- (5) Naturhendelser og ulykker
- (6) Politiarbeid og rettsvesen
- (7) Folkeliv og begivenheter
- (8) Kjendis og underholdningsstoff
- (9) Kuriosa, populærhistorie og sensasjonalisme
- (10) Privatøkonomi og produkttester
- (11) Kropp, opplevelse og livsstil

Samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer omfatter

Viktige utviklingstrekk i samfunnet: arbeidsledighet, utdanning, folkehelse, samferdsel, utdanning, klima/miljø mm.

Samfunnsøkonomi (rentenivå, oljefond, statsbudsjett, belåningsgrad i befolkningen) og økonomisk utvikling i offentlig sektor (inklusive Helseforetak og IKS)

Enkelthendelser som berører samfunnsutfordringer men som ikke inngår i "Politikk og organisasjonsliv" eller "Forbrytelser, politiarbeid og rettsvesen". Disse kan både være positive, F.eks. en artikkel om kildesortering, eller folk som rydder søppel i strandsonen, og negative - i form av episoder av diskriminering, hets, mobbing, doping osv.

Personorienterte artikler som omhandler psykisk helse, mobbing o.l. og som først og fremst handler om samfunnsutfordringen, hører til denne kategorien.

Kategorien avgrenses mot:

"Politikk og organisasjonsliv": Artikler som har hovedfokus på den politiske/organisasjonsmessige tilnærmingen til utviklingstrekk og utfordringer. F.eks. tiltak eller mangel på sådan i antidopingarbeid, arbeidsledighet eller bygging i strandsonen.

"Forbrytelser, politiarbeid og rettsvesen": Artikler om straffbare handlinger, politiets arbeid med dette, og saker som behandles i rettsvesenet. En sak der et mobbeoffer krever erstatning for tapt barndom av kommunen. Eller en rettstvist der kommunen går til sak mot skogeier for påstått bygging av ulovlige skogsveier kodes som «Forbrytelser, politiarbeid og rettsvesen».

Saker med en forbrukerorientert/privatsfæreorientert inngang til en samfunnsutfordring av typen: slik håndterer du "en psykopat-kollega", "slik møter du hersketeknikker" og slik "hindrer du at facebook-opplysninger kommer på avveie". Her legges følgende prinsipp til grunn: Hvis størstedelen av en artikkel handler om samfunnsutfordringen kodes den som "Samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer". Er hovedfokuset derimot rådene til forbrukeren/privatpersonens om hvordan håndtere utfordringen, kodes den som "Kropp, opplevelse og livsstil", evt. "Privatøkonomi og produkttester" hvis det først og fremst gis råd om tjenester/verktøy som kan benyttes.

Politikk og organisasjonsliv omfatter

Kategorien omfatter artikler som har hovedfokus på:

Politiske beslutninger og prosesser, inklusive budsjettforhandlinger og vedtak og/eller omtale av de som blir berørt og hvordan de blir berørt av slike prosesser og vedtak.

Politiske og organisatoriske prosesser i offentlige forvaltning og tjenesteyting, samt ideell og frivillig sektor (idrett, kunst, kulturliv, offentlige organisasjoner, frivillige organisasjoner) inngår også i denne kategorien.

Eksempler på organisasjoner som hører inn under kategorien offentlige, kommuner, fylkeskommuner, Fylkesmannen, NAV, Forsvaret, Husbanken, LO, NHO, KS, PFU, Norges idrettsforbund med særforbund og kretser, Kreftforeningen, Redningssekskapet osv.

Kategorien avgrenses mot:

Artikler, hvis hovedfokus er hvordan effekter av politiske prosesser berører, bransjeøkonomi eller foretaksøkonomi, kodes som næringslivsstoff.

Artikler, hvis hovedfokus er hvordan effekter av politiske prosesser leserens privatøkonomi, f.eks. "Dette betyr statsbudsjettet for deg" og "Slik får du mer igjen på skatten", kodes som "Privatøkonomi og produkttester".

Artikler, hvis hovedfokus er hvordan effekter av politiske prosesser berører kunst, kultur eller litteratur, kodes som «Kunst, kultur eller litteratur».

Tilsvarende gjelder for saker som omhandler effekter av politiske prosesser for politi og rettsvesen. Disse kodes som «Forbrytelser, politiarbeid og rettsvesen».

Artikler om fremtredende samfunnsaktører som har hovedfokus på personlige eller private anliggender kodes som kjendis- og underholdningsstoff.

For eksempel: personfokuserte artikler om Erna Solberg, Hans-Christian Gabrielsen, Sigrun Vågeng og Fredrik Solvang, i lokalaviser hører portrettintervjuer med ordførere, osv. til her

Næringsliv og økonomi omfatter

Artikler om markeder og bransjer: konjunkturer, valuta, råvarepriser, konkurranse, effekter av regulering, oppkjøp mm.

Foretak/bedrifter: etableringer, konkurser, lønnsomhet, organisering/lokalisering, strategier og lignende

Kategorien avgrenses mot:

«Politikk og organisasjonsliv»: Artikler om økonomiske/ markedsmessige forhold, som har hovedfokus på enten politiske prosesser eller samfunnsmessige konsekvenser kodes som henholdsvis "Politikk og organisasjonsliv" eller "Samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer".

«Økonomisk nedgang truer Trumps gjenvalg» (politikk og organisasjonsliv)

«Krisa i flyindustrien gir store reduksjoner i CO2 utslipp» (samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer)

«Forbrytelser, politiarbeid og rettsvesen»: Artikler om vinningskriminalitet/ etterforskning/ rettsaker som berører økonomiske aktører/foretak som har hovedfokus på politiarbeidet og/eller den rettslige behandlingen.

Forbrukerrettet stoff, kodes som enten

Privatøkonomi og produkttester, eller

Kropp, opplevelse og livsstil

Artikler om fremtredende næringslivsaktører som har hovedfokus på personlige eller private anliggender, for eksempel Petter Stordalen, den lokale hotellsjefen eller direktøren for en viktig bedrift i en lokalavis. Dette kodes som «Kjendis- og underholdningsstoff».

Kunst, kultur og litteratur omfatter

Rammevilkår for kulturaktiviteter

Kulturproduksjon og produkter, arrangementer, utstillinger o.l.

Offentlig finansierte kulturarrangementer

Anmeldelser og kritikker av kunst og kultur (inkl film og populærmusikk)
Breddekulturarrangementer, for eksempel historiske spel med stort innslag av «amatørartister» og amatørrevyer, kodes også som «kunst, kultur og litteratur».
Anmeldelser kodes som kunst, kultur og litteratur, selv i de tilfellene der stoffet har karakter av forbrukerrettet stoff (terningkast osv.).

Kategorien avgrenses mot:

Artikler om fremtredende aktører på kunstfeltet som har hovedfokus på personlige eller private anliggender. Dette kodes som «Kjendis- og underholdningsstoff».

Naturhendelser og ulykker omfatter

naturkatastrofer, pandemier, ulykker, uventede dødsfall som ikke er et resultat av en forbrytelse

Kategorien avgrenses mot:

«Politikk og organisasjonsliv»: politiske prosesser og beslutninger om håndteringen av krisene osv. kodes som «politikk og organisasjonsliv».

«Næringsliv og økonomi»: Artikler som hovedsakelig handler om hvordan næringsliv og økonomi påvirkes av naturhendelsene/ulykkene kodes som næringsliv og økonomi. «Korona gir full stans i cruisenæringen», «Ekstremvarmen gir laksedød» «Rekordvarme gir rekordavling».

«Samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer»: Endringer på aggregert nivå: nasjonale/regionale trafikkdødsfall/ulykker, selvmordsrate, endringer i omfang av ekstremvær osv.

Forbrytelser, politisaker og rettsvesen

Kriminelle handlinger og mistanker om dette, etterforskning og annet politiarbeid inklusive resultater av dette: "Fem mistet lappen" og "Ingen tatt i promillekontroll". Dekning av alle strafferettslige og sivilrettslige saker.

Unntak er saker der påstander om slik atferd blir brukt i maktkamper i foretak eller politiske partier/ organisasjoner og der sakene ikke etterforskes som lovbrudd. Disse artiklene kodes som enten "Økonomi og næringsliv", "Politikk og organisasjonsliv" eller "Kunst, kultur og underholdning", avhengig hvilken sektor konflikten finner sted.

Kategorien avgrenses mot:

«Samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer»: endringer på aggregert nivå: kriminalitetsstatistikk.

Underholdningskrim: Gamle/historiske forbrytelser som er kjent fra før.

Dette gjelder også når kjente saker hektes på en nyhetsknagg, for eksempel behandlingen av en ankesak, eller gjenopptaking av en etterforskning og artikkelen hovedsakelig rekapitulerer kjent stoff. Dette kodes som «Kuriosa, populærhistorie og sensasjonalisme».

Artikler med sterkt sensasjonspreg og/eller sterk appell til lesernes voyerisme. Dette kodes som «Kuriosa, populærhistorie og sensasjonalisme».

Begivenheter og folkeliv

Nyhetsaker og reportasjer om offentlige arrangementer, med fokus på arrangementet, folkelivet mm.

By/ bygdedager, 17.mai osv.

Bredde- og barne/ ungdomsidrettsarrangementer og lignende

Kategorien avgrenses mot:

Forbrukerrettede artikler om arrangementer, av typen «festivalguiden 2020». Dette kodes som "kropp, opplevelser og livsstil".

Rent kommersielle arrangementer der hovedformålet er å fremme salg, for eksempel bilmesse, båtmesse, reiselivsmesse. Dette kodes som "Privatøkonomi og produkttester".

Artikler om toppidrett, samt voksenidrett med fokus på det sportslige. Dette kodes som "Kjendis- og underholdningsstoff".

Kjendis- og underholdningsstoff

Artikler med hovedfokus på personlige og/eller private anliggender

Av typen «Vis meg din hage!» og «Sommerintervjuet».

Her inngår personorienterte artikler om politikere, finansakrobater, kulturpersonligheter, politifolk, og idrettsstjerner av typen: "Dette viste du ikke om Petter Stordalen/ Aksel Hennies/ Sylvi Listhaugs rebelske ungdomsår"

Sportslig dekning av toppidrettsarrangementer /voksenidrettsarrangementer med hovedfokus på sportslige prestasjoner. "VIF og LSK delte poengene etter sen utligning av Olsen"

Kategorien avgrenses mot:

Saksorienterte artikler om den samfunnsmessige betydningen av populærkultur/underholdning:

For eksempel «Helene sjekker inn utfordrer vårt syn på demente», «Skam gjorde homofili mindre tabubelagt» osv. og artikler som problematiserer økt kjendisfokus, influencers politiske rolle m.m. Dette kodes som "Samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer", evt. "Politikk- og organisasjonsliv" hvis saken handler om politisk håndtering av utfordringene/utviklingstrekkene .

En nyhetssak om Kong Harald som åpner en ny bro kodes som «politikk og organisasjonsliv», og hvis han åpner et kunstmuseum som «kunst, kultur og litteratur». En artikkel om Kongens lidenskap for seiling eller hans forhold til Märtha og Durek er derimot underholdning.

Bloggerøkonomi, fotballøkonomi o.l. kodes som næringslivsstof

Kuriosa, populærhistorie og sensasjonalisme

Artikler om historiske forhold

«Slik var Drammen i 1970»

«Spanskesyken – pandemien som tok livet av 3 % av verdens befolkning»

«Slaget ved Lyngør i 1812»

Sensasjonalisme

Artikler om populærvitenskapelige temaer med sensasjonspreg, for eksempel: -

«Framtidsbyer under vann»

«I fremtiden må vi spise insekter»

"Mannen med 182 i IQ"

Sensasjonskrim: mange av disse artiklene vil appellere sterkt til lesernes voyeurisme

"Slik er livet i fremmedlegionen"

"De hemmelige ritualene i frimurerlosjen"

"På innsiden av Københavns luksusbordeller"

"Holdt som sexslave i kasse under sengen i syv år"

Dyrehistorier:

«Sauen som adopterte en kattunge»

«Januskatten Mons, født med to hoder»

Kategorien avgrenses mot:

"Artikler om historiske krim saker/politiske forhold osv. der man har avdekket vesentlig ny informasjon, og der hovedfokuset i artikkelen er den nye informasjonen og implikasjonen av denne. Disse kodes etter hvilket samfunnsområde artikkelen omhandler. Saker med lite ny informasjon om saksforholdet og der hovedvekten av artikkelen omhandler forhold som er kjent fra før kodes som "Kuriosa, populærhistorie og sensasjonalisme".

Privatøkonomi og produkttester

Privatøkonomi

«Hva betyr statsbudsjettet for deg?»

«Slik får du billig lån, bruktbil, forsikring»

Anmeldelser av ulike produkter.

Kategorien avgrenses mot:

Kunstanmeldelser, bøker, film, musikk og teateranmeldelser kodes som «kunst, kultur og litteratur»

Kropp, opplevelse og livsstil

Anmeldelser av TV-serier og reality-show osv. (eksklusive kunst, kultur og litteratur)

«Disse seriene kan du binge i påsken/ julen/ korona-tiden».

Individrettet helse, kosthold, livsstil og trening.

Personorienterte artikler der man får råd om hvordan man bør leve, spise, trene, date, oppføre seg i samliv osv..

Individrettet mat/drikke, reise, opplevelse.

Forbrukerrettet stoff som gir råd om hvor/hva/hvordan man bør spise, reise og oppleve.

Produkttester av vin, øl og mat kodes som «privatøkonomi og produkttester».

Usikkerhet mht koding, oppgi spm. og hva usikkerheten bestod i
